

הַבְּקָכוֹת

מאת: אוריפידס

עיבוד: אמנון בקר

הדמויות

מקהלה

דיוניסוס

טְרַזְיַאס - נביא

קדמוס – מיסד העיר

פְּנִתָּאוֹס – נכד לקדמוס

משרת

מלאך

שליח

אַגְבָּה – בת קדמוס, אחות סמלה

חיילים

המקום: אתרים שונים בחזית ארמון תְּבָאִי.

דיוניסוס

הנה אני שוב במולדתי, אדמת תבאי,
אני דיוניסוס בן זאוס והברק,
וסמלה בת קדמוס, יוסד העיר הזאת.
לפני עזבי, על קבר אמי, נטעתי גפן פוריה.
בשובי, נטשתי מאחור את לוֹדְיָה עתירת הזהב,
ואת פריגיה ופרס בנות שמש ושפע,
למען אתגלה, סוף סוף, לכל בני אנוש.
שמעתי, אומרים, כי אַגְבָּה, אחות אמי,
מחשש כי אתחרה עם בנה על כס מלכות תבאי,
הכריזה כי אינני בנו של זאוס,
וכי סתם לזנונים הרתה אמי, סְמֶלָה
ולכן שקרה בהודיעה כי זאוס הוא אבי.
ועל זאת הוכתה בברק, כך הסבירה דודתי.
נשבעתי לך, אמי, כי את אגבה אכה בשגעון,
ואת כל הנשים בנות העיר תבאי,
מביתן אגרש לתעות בהרים,
בין עצי ההרים לרקוד ובין סלעי ההרים לשכב!
כך תלמד העיר, אף למרות רצונה,
כי אני אל גדול ונורא. אני בְּקָכוֹס.

פנתיאוס מלך העיר, אף הוא נכדו של קדמוס,
מסרב לנסוך לי ולהקריב לי קרבן.
לכן, ראשית, אודיע לו ולכל עם תבאי
את כוחי ואת גבורתי. באנה אתן,
צבא נאמן של עובדות דיוניסוס,
קחנה את התופים, לשיר סביב ארמון פנתאוס.
אני, בדמות אדם, אהיה אתכן!!!

מקהלה א'

אשרי האיש אשר זכה

קדשי אלים לדעת,
 את חייו לטהר
 ונפשו בסוד מחול,
 לנדוד בין ההרים,
 להתעורר ברגשי קודש
 לעבוד כמשפט וכחוק
 את אם האלים קיבלה
 ובמטה תיָסוס ונזר
 ועלי קיסוס על ראשו
 ישתחוה ארצה לבקכוס,
 לְכָנָה בקכות, לכנה,
 לעבוד את אל בן אלים,
 דיוניסוס הרוגש ומלהיב
 שבא מהררי פריגיה
 אל מרחבי חוצות הָלֵס!

מקהלה ב'

בהיות אמו הרה,
 עוד לא כרעה ללדת,
 השליך זאוס ברק.
 מתוך רחמה נפל
 לאֵיִתֶר, האל דיוניסוס,
 נושם אל אמא מתה.
 אבל מִפְתָּדָה של הָרָה,
 אותו הציל אז, זאוס.
 בירך אותו החביא,
 ולא נגזר הילד.

מקהלה א'

מְחול תצא הארץ,
 אל ההרים, רחק שם

המון נשים נוהר,
 אותך יאהב, דיוניסוס!
 סְטִירִים ישתוללו,
 מכים בתוף לבקכוס...
 נעים כה, בין הרים
 לצנוח, עייפות
 ודם שעיר לשתות
 עם נקטר ועם דבש
 ולבונה מסוריה...
 הו! לכנה! לכנה, בקכות!

טרזיאס (נכנס, נהוג בידי נער)

מי שם בשער? קראו לקדמוס!
 לקדמוס בן צידון, בונה העיר זאת.
 אמרו למלך כי אני, טרזיאס,
 מבקש אותו. הוא יודע למה באתי.
 כמצווה זקן אל זקן ממנו, טב יעשה
 אם יקח מטה תירסוס, יעטה כתונת עור
 ואת ראשו בזר קיסוס ייטיב לפאר.

קדמוס (יוצא מהארמון)

שלום ידידי! כמה נעים לשמוע שוב את קולך..
 קול איש חכם באמת, נדיר היום בתבאי.
 אני מוכן ומזומן, וגם מקושט כמו סְטִיר,
 להלל ולפאר ולשבח את דיוניסוס.
 ככלות הכל, אומרים כי הוא בנה של בתי, סמלה.
 נכד אחד בתבאי מושל. נכד אחר מופיע כאל.
 לשיבה טובה אני זוכה, טרזיאס.
 איפה נצא לרקוד? אתשיער השיבה לנענע?
 כל היום וכל הלילה לא התעצלתי
 וגם נופפתי וגם חבטתי במטה התירסוס.

מה אומר? העונג משכיח את הזקנה.

טרזיאס

גם אני, כתייש צעיר, רוקד ורוקד.

קדמוס

נשב במרכבה ונטוס אל הרים, אל דיוניסוס!

טרזיאס

לןא נאה לבוא אל האל, נוסעים במרכבה.

קדמוס

רגלי נלך! עלי תשען בדרך, נביא זקן!

טרזיאס

אל תדאג. האל ינחה אותנו בלי עמל בדרכנו אליו.

קדמוס

שנינו לבד נרקוד לכבוד בקכוס?

טרזיאס

אם רק שנינו עושי טוב, יהא כך. כל האחרים חטאים.

קדמוס

כדבריק. אחוז בימיני ונצא אל ההרים.

רק בשר ודם אני. בן תמותה. לא אבוז לאלים.

טרזיאס

אכן ואכן. אין חכמת איש יפה כנגד בני מרום.

מסורת היא בידי האבות, מימות עולם.

מחשבה חולפת של אדם, אותה אל תערער,

אפילו לפסגות יתרומם בשכלו.

קדמוס

אל פנתאוס הצעיר, נכדי, אתה מתכוון?

טרזיאס

דיוניסוס לא הבדיל בין זקן לצעיר.
מכולנו ירוש לתת לו כבוד.

קדמוס

הנה פנתיוס שב הביתה, ממרחקים.
לואת השלטון נתתי. הוא נרגז מאוד.
מה יש בפיו חדשות לספר?

פנתיאוס (נכנס עם חיילים)

שבתי ממרחקים אל ארצי תבאי
ובשורה לא טובה שמעתי מן העיר?
כל הנשים עזהו את בתינו
ואל ההרים יצאו, לקראת אל חדש,
איזה דיוניסוס, שצריך לרקוד לפניו,
ורובן סרוחות שם על משכב, סבואות יין,
ואחת אחר אחת, אל השיחים מתחמקת
לפשק ירכיים ולְרוֹת דודים.
רק תירוש הוא פולחן המַנְדוֹת האלה
ולא לבקכוס העבודה, אלא לאפרודיטה!

מקהלה א'

חוטא ארור! איך לא תבוטש
לחרף אל ויוסד העיר ואת אמו, אַגְבָּה!!!

פנתיאוס

את כולן אשים באזיקים ובכלא.
אומרים כי זר אחד נקלע אל העיר,
מארץ לודיה. קוסם ונבון לעשות בלחשים,

שמחלפותיו הצהובות נוטפות בושם
והוא צח ואדום וכולו חן ויופי
וכל היום עם הבחורות מתהלך.

מקהלה ב'

דוברי עתק בפיהם – חטאים!
מפירי חוק אלים – חטאים!
לא טובה תהיה אחריתם!

פנתיאוס

פלאי פלאים... גם טרזיאס החוזה
את מטה עבודת בקכוס מנופף.
גם סבי, שהוא אבי אמי, עושה לי צחוק.
הלא תשליך ממך את הקיסוס האלה!
ואתה טרזיאס, על מה האלוהים החדשים?
להרבות את שכרך מזבחי הצפרים?
לולא שיבתך, גם אותך הייתי משליך
לכלא, בצוותא עם עובדות בקכוס.
מי שנותן לנשים, דוקא את היין לעבודת האל –
לא לטובת גופן ונפשן הוא עושה.

טרזיאס

דיבורים יפים ונמהרים אינם עבודה קשה.
לשונך זריזה מאד, כלשון חכמי הלב.
אך בדברים חכמה רבה לא נמצאת,
ואם אין שכל – אין שליט טוב.

פנתיאוס

עוד תוסיף לנופף בתירסוס ולהתהדר בבלורית?!
ועל הממזר ההוא שברק אֶשׁוּ של זאוס
הרגו יחד עם אמו המתעתעת,
אתה תאמר כי זאוס, אמנם תציל אותו

ותפר אותו לירכו?

בחבל יש לחנוק מספרי הבלים כאלה!!!

טרזיאס

האל זה אשר לך הוא צחוק,
 יסיר יגון מלב בני אדם עמלים,
 ימלא בפרי גפן את כוסם לרוויה.
 יחונן אותם בשנתם. ישכיח את מר נפשם.
 היין – אין טובה ממנו תרופה למכאובים.
 היין גם בנסך לאטלוהים ניתן
 ולאדם הוא מתנה נעימה.
 האל הזה הוא גם אל, גם נביא.
 עבודת בקכוס מלהיבה את הלב.
 כאשר אלוהים נכנס אל תוך גוף האדם
 האדם משתולל, מתנבא ועושה כמשוגע.
 זהו פועל דיוניסוס. פנתיאוס, שמע לי:
 לא בכח יתהלל איש כי יגבר בארץ!
 קדם פני האל! הגש לו נסך!
 פקח עין וראה שגם בעבודת בקכוס
 לא תישחת אשה, אם היא תמימת דרך.
 תראה כי שמל יצא לתהילה בכל העיר,
 והאל ההוא בתוך המהללים ישמח.
 לכן אני וקדמוס, אשר עליו תחקת,
 בקיסוס התקשטנו ונצא לרקוד!
 אפילו זקנים אנחנו, לדברך לא נשמע.

מקהלה

חוזה, דברייך הם לאפולון כבוד!

בצדק ההלת את האל הסוער.

קדמוס

נכונים דברי טרזיאס. נכדי!
 בוא עמנו ואל תחטא. בינתך היא איולת.
 אף אם אין זה אל, כאשר אתה אומר,
 מוטב שתיכנע לפניו. אפילו תשלה אתנפשך,
 הרי כבוד רב הוא גם לכל משפחתנו
 אם ילדה של סמלה בתי, הוא אל אמיתי.
 זכור את ענשו של אַקְטִיוֹן,
 שבנקמת אַרְטֶמִּיס טרפו אותו כלביו,
 מפני שהתגאה כי הוא גדול ממנה בצייד.
 בל תהי אחריתך כמוהו!
 שים לנזר את הקיסוס ובוא לכבד את האל!

פנתיאוס

אל תושיט לו יד! לבדך תלך אליו.
 בי לא ידבק הטמטום, בו בחרת.
 ואולם, בטרזיאס, מורה דרכך הבוגדני
 אני אעשה שפטים. (טרזיאס) מגדלך הרם,
 משם אתה צופה את מעוף הצפרים,
 ינותץ כולו עד היסוד. (לחיילים)
 אתם, לכו אל העיר וחפשו היטב
 אחר האורח אשר פני אשה לו,
 המסית ומדיח שים, ומפתה אותן לזנות.
 כאשר תמצאו אותו, תאסרו בכבלים
 ותביאו לכאן. כאן נרגום אותו באבנים.
 יראו כולם כי מרה אחריתו של בקכוס!

טרזיאס

אי לך עיקש! תהפוכות דברת.
 גם לפני זה חכם גדול לא היית!
 נלך נא, קדמוס יקר, נלך להתפלל

גם בעד האיש חסר התבונה הזה,
 ובעד העיר תבאי, שתישמר מפגע.
 קח את הקיסוס ואת מטה התירסוס.
 אנחנו את בקכוס, בן האל זאוס, נעבוד.
 הייה לי אתה משען ואני לך משען
 כי לא יפה הוא מראה שני זקנים נופלים.

מקהלה א'

חזרה בתשובה יקרה לאלוהים!
 חזרה בתשובה, על פני האדמה
 כנפי זהב את פורשת.
 שמעי דברי פנתאוס המחרף,
 איך חילל את שמו של אל סוער!
 שמו של דיוניסוס אשר במשתה ששון
 עלינו פוקד במחולות לצאת,
 לרקוד לפניו לקול חליל,
 לשכוח את כל הדאגות!
 לרוות מיץ ענבים, איש ואשה,
 במשתה קודש לפני אלוהים,
 וציץ פרחים לנו נזר.
 ויין טוב מפיל עלינו תרדמה!

מקהלה ב'

אך איש שאנן ושלו,
 הוא לא ימוט לעולם.
 איש אשר תמים דרכו,
 ביתו יכון, כי שוכני מרום
 בעד ערפל צופים
 על מעשי בני אדם.
 כאין היא חכמת אדם
 אם לא יזכור כי הוא ימות,
 והחיים קצרים, לכן,

על מה ירדוף אדם גדולות?
מוטב ירבה להשתולל
ונטל ההווה לשכוח.

מקהלה א'

מי יתנני בקיפּרוֹס'
באי של אפרודיטה,
אשר שם אהבים נוסכים
שכרון בלב בני תמותה,
שמה נחני-נא אל סוער,
אל החן, אל כליון הנפש,
אל חוק המחולות לבקכוס,

מקהלה ב'

אדוננו, בן האל זאוס,
שמח במשתה שמנים
וכל כך אוהב את השלוח,
הנושאת בחיקה ברכה
ומגדלת בטוב את הנוער.
תנו לנדיב וגם לנקלה
את היין המגרש כל עצב
בימים ובלילות הקרים,
כל כך אוהב את השלוח,
אדוננו בן האל זאוס.
רק בו אחזיק גם אני.

משרת (גורר את דיוניסוס. פנתאוס נכנס)

פנתאוס! שבנו מהצייד!
החיה הזאת נכנעה בלי לברוח,
בשחוק על פניו הלך בשבי.
כה נוח היה לי לכבול אותו,

כמעט וביקשתי ממנו סליחה.
 אבל, כל הבקכות שבכלא שְׁמָתָּה,
 ברחו לחופש, לעבוד את האל הסוער.
 כבליהן הותרו באין פותח!
 ריחי הדלתות נגדעו באפס יד!
 האדם הזה, כשפים הביא לתבאי...
 אתה, דע לך מה תעשה בו!

פנתאוס

הניחו לו. הרי האיש כבול.
 אתה יפה, אורח זר. באמת.
 שערות ראשך גולשות, יורדות על הכתף.
 עורך צח ועדין, כל כך מעורר חמדה.
 כל יפת תואר אתה תוכל לצוד.
 לשם כך הגעת לתבאי, לא?
 אבל תחילה אמור, איה מולדתך?

דיוניסוס

מולדתי היא לוֹדִיָה.

פנתאוס

ומה תכלית מעשיך בארץ הָלֶס?

דיוניסוס

דיוניסוס בן זאוס, הוא אשר הדריך אותי.

פנתאוס

זאוס החליט להוליד אלהים חדשים?

דיוניסוס

את סְמֵלָה בת קדמוס, דודתך, הוא חבק כמו חתן.

פנתאוס

יפה. ועבודת האל החדש, מה שמו?

דיוניסוס

דיוניסוס. גם בקכוס.

פנתאוס

העבודה, מה טיבה ומה משפטה?

דיוניסוס

כופרים לא יורשו לדעת אותה.

פנתאוס

זהו תכסיס ידוע, על מנת למשוך עוד נפשות,

היש שכר למי שזובח לדיוניסוס?

עבודת קדשכם נעשית בלילה או ביום?

דיוניסוס

מוטב בלילה. יש קסם ורוממות בלילה.

פנתאוס

ויש זומם רעה, למען הדיח נשים.

דיוניסוס

מבקש נתיבות חטא, ימצא מספיק גם ביום.

פנתאוס

חוצפה יש לאדם ולשונו ללא רסן!

עוד תתיסר על מעשים נפשעים!

דיוניסוס

אתמשפטי הרצת. במה תייסר אותי?

פנתאוס

ראשית, אצווה לגזוז את בלוריתך הנהדרת.

דיוניסוס

מחלפתי קדושות, אני מגדל אותן לכבוד האל.

פנתאוס

גם את ענף התרסוס אקציץ לגזרים.

דיוניסוס

דיוניסוס נתן לי את המטה, בעצם ידו.

פנתאוס

אחר כך אל הבור תושלך, בכבלים.

דיוניסוס

האל יתיר כבלים ויפתח שערי הכלא.

פנתאוס

הוא יעשה כך כאשר אליו תקרא מבין רגלי הבקכות?!

דיוניסוס

הוא פה, קרוב. רואה את החרפה ושומע את החרפה.

פנתאוס

פה? אני לא רואה אותו.

דיוניסוס

הוא אתי. מקֶזָה אל לא יוכל לראותו.

פנתאוס

אותי ואת תבי העיר אתה מבזה. תפשוהו! (אוחזים בו).

דיוניסוס

טפשים. לא תוכלו לנגוע בי לרעה.

פנתאוס

אני חזק ממך. בידי השלטון.

דיוניסוס

חה! אף את חייד ומי אתה לא תדע...

פנתאוס

אני פנתאוס בן אגבה, אשר ילדה לאכיון.

דיוניסוס

שם יאה להיות קללה בידי העם.

פנתאוס

הטילו אותו אל אורוות הסוסים.

ישב לו בחושך ויצא שם במחול.

את הנשים, אותן פיתית, לשפחות נמכור

אם לא תעזובנה את הרעש ואת התירסוס,

לשוב הביתה פנימה, לטוות ולארוג.

דיוניסוס

אני הולך. לא יסבול איש יותר..

מאשר נטל על עצמו. אותך, על הזדון,

יענוש דיוניסוס, זה אשר אליו תתכחש,

כי לו אתה חוטא בשימך אותי בכלא.

מקהלה א'

בתולת דירקיי הנאדרה,

לפנים במי מעיינד,

את ילדו של זאוס רחצו

כאשר את המוצל מאש,

בירכו האל הסתיר.
 וכה דיבר אליו, אז:
 בוא נא דִּיתִּי־מָבוֹס,
 כי בבטני, אני הגבר
 מפלט לך, עד כי תבאי,
 בשם בקכוס תקרא לך,
 את, דיקיי המבורכה,
 מגרשת את המחוננות,
 המון המחוללות מקרבך!
 למה תמאסי בנו? תגרשי?
 הלא כאשר תירוש העינב
 לבני האדם – ששון, עוד ועוד ועוד,
 את תכבדי את האל דיוניסוס.

מקהלה ב'

זעם גדול זעם, נין התנין!
 כמו יצור פרא, לא כבן תמותה.
 פנתאוס זה, בן אכיון,
 גם אותי יאסור על עבודת אל סוער.
 איפה אתה נחבא, דיוניסוס?
 קום! קום לנופף מטה הזהב,
 את התירסוס על הר האולימפוס,
 שם אורפיאוס פורט על הנבל
 ונותן לך כבוד – האל ההומה!

דיוניסוס

הו! הו! אתן הבקכות!

מקהלה

זה קול בקכוס הומה אלי?

דיוניסוס

אני, בן סמלה, ילוד האל זאוס.

מקהלה ב'

אדוננו! אל רוגש!

בוא אל קהל מעריצים.

רעש יהיה באדמה...

עוד מעט יתמוטט בן פנתאוס!

התקרה מעל לעמודים, הנה נופלת!

האל הסוער מרעיד את הבית!

דיוניסוס

יאחזו הברקים! תבער האש!

ישרף! ישרף כל בית פנתאוס!

בנות לודיה, למה נבהלתן ומדוע?

בקכוס הוא המרעיש את הבית!

מקהלה

איך נעצבתי כי קרה לך אסון.

איך ניצלת מיד איש רשע?

דיוניסוס

לבדי. לא אכפת לי פנתאוס הטיפש,

אדם אשר העז פניו להלחם באל.

פנתאוס

הנה האיש! אתה שרפת? אתה הרסת?!

איך תעז להיראות פה עכשו?!

דיוניסוס

מוטב שתנוח, לרוגז אין טעם.

פנתאוס

איך יכולת לקרוע כבלים ולברוח?

דיוניסוס

הלא אמרתי. יש מי אשר ישחרר.
הוא זה שנתן לבני אדם את הגפן.

פנתאוס

והסית את הנשים לצאת אל היער!

דיוניסוס

האשמה הזאת היא כבוד ותהילה עבורי.

פנתאוס

סגרו את כל שערי המצודה!

דיוניסוס

למה? חומות מצודתך יהיו מעצור לאלים?

פנתיאוס

אתה חכם גדול בעיניך!

מלאך

פנתיאוס מלך תבאי, אני מקיף־ירון באתי,
מן ההר אשר השלג על ראשו.

פנתאוס

דבר נחוץ באת להגיד לי?

מלאך

עלי לספר לך המלך, ולכל עם תבאי,
מה נפלאים מעשי המחוללות.
אבל מפני כעסך אני ירא.

אתה מלך מהיר חימה מאוד.

פנתאוס

דבר. אפילו דברים קשים כמו עבודת בקכוס,
מי שמדיח נשים בקסמיו, דבר!
בקכוס יישפט ליסורים נוראים!

מלאך

כאשר במעלה ההר את העדרים נהגנו
ראינו שלוש מקהלות של נשים חוגגות.
בראש האחת אגבה אמך, וכולן כסהרוריות,
הלומות מיין וממחול ומזנונים על משכבן.
פתאום התעוררה אמך, ומבין הבקכות קמה
והזעיקה את כולן – בתולות ונשים זקנות,
להכות באדמה במטה התירסוס שבידן
והארץ נתנה מים ויין וחלב ודבש...
האם להמשיך, המלך?

פנתאוס

דבר. לא ייחשב לך לעוון.

מלאך

מלכי, אילו היית שם, כי אז את האל
יותר לא גידפת. אנחנו בקשנו לכרוע לפניו.
ואז קם צעיר מבינינו ואמר "בואו, נתפוש
את אמא של פנתיאוס, את אגבה, מתוך המחוללות,
ונשיב אותה לארמון. טובה יחזיק לנו המלך".
הסכמנו. עוד אנו ממחבואינו קופצים, לחטוף,
צעקה היא: איפה כלבי הצייד?! גברים תוקפים!
אנחנו ברחנו מזעם המון המחוללות,
אבל ראינו איך הן שסעו כבשים ופרות, קרעו אותן

וכל הארץ מלאה נתחי בשר מגואלים בדם!
 אחר כך התנפלו עלינו, ואיזו תדהמה, המלך?!
 דקרו אותנו בחניתות ולא היה כל פצע...
 רק אל עזר להן שם. אל גדול!
 תן לו כבוד ויבוא בשערי תבאי.. זה אל גדול!
 אומרים עליו כי הוא, כך אני שמעתי,
 כי הוא כרם ענבים ויוצר כל היין בתבל!

מקהלה

דיוניסוס הוא אדיר מכל האלים!

פנתאוס

עבודת דיוניסוס כמו אש בוערת בכל הלס!
 כל תופס חנית ורוכב על סוס ורובה קשת ועוטה צינה,
 כולם למלחמה בחוגגות לבקוס!
 איזה חרפה?! כך להכנע בפני מעללי נשים?

דיוניסוס

כולכם תנוסו בחרפה גדולה.
 מטה התירסוס ביד הבקכות, יכה את מגיני הברזל.

פנתאוס

אם אכלא אותך ואם אשחרר – אתה לא תשתוק?!!

דיוניסוס

ידידי, אם לשלו פניך, עוד יש לך ברירה.

פנתאוס

להיות עבד לנשים משוגעות.

דיוניסוס

אני אחזיר את הנשים. בלי מלחמה,

פנתאוס

אתה זומם עוד תרמית, מכשף ארור.

דיוניסוס

חלילה. רק להציל את חיידך.

פנתאוס

כל מעשיכם רק לכבוד האל בקכוס.

דיוניסוס

כך.

פנתאוס

בלום פידך. איפה הנשק? חבל על הזמן!

דיוניסוס (מסתודד עם פנתיאוס)

הנח לכלי הזין.

אינך רוצה לראות את הנשים בהרים?

פנתאוס

אותו?! שכורות בזנונים? ...

דיוניסוס

להתענג על המראה האסור ...

פנתאוס

אני אסתתר מאחורי השיחים?

דיוניסוס

הן יגלו אותך. רק בגד שלהן יכשר למעשה.

פנתאוס

אני, הגבר, אלבש שמלת נשים?!

דיוניסוס

גבר אש שם ייראה – יומת בקריעה לגזרים.

פנתאוס

מה אלבש, איפוא?

דיוניסוס

שמלה ארוכה וצניף ומטה תירסוס וכתונת עור.

פנתאוס

לא יקום לא יהיה.

דיוניסוס

בכן, תהיה מלחמה. דם רב יישפך.

פנתאוס

אולי. קודם אצא אתך. לרגל את המקום.
איך ברחוב אעבור ולא יראוני בלבוש אשה?

דיוניסוס

אני אנהג אותך בדרכים שוממות.

פנתאוס

יפה. בוא אתה לארמון. נתכונן לדרך. (יוצא)

דיוניסוס

נשים חוגגות! האיש הזה נפל ברשת.
אנחנו ניקח ממנו נקם בעד הבזיון.
עכשו עלי לחפש את הלבוש אשר יעטה פנתיאוס,
ברדתו אל השאול, משוסע וקרוע.
אמו, במו ידיה תהרוג אותו. סבנו קדמוס וכל תבאי
ידעו היטב כי אל נורא הוא דיוניסוס בן זאוס,
אף אם רב חסד הוא לבני אדם. תמיד.

מקהלה א'

ברגלי היחפות
 ארקוד לפני בקכוס
 כאיילה בִּירק שדה
 משחקת, משתעשעת
 מדלגת מעל הרשת,
 לה פרש הצייד.
 מה טוב ומה יפה
 נתן האל לבני אדם?
 הכי לא למחוץ ראש אויב? כך יפה לנו וגם נעים.

מקהלה ב'

לא טוב להתחכם לדת
 להגדיל עליה מחשבות
 טוב להאמין כי כוח וגבורה
 ישנם לאל. יהיה מי שיהיה,
 מה החכמה ומה היופי
 אשר חנן האל לבני אדם,
 הכי לא למחוץ ראש אויב?
 כך יפה לנו וגם נעים.

דיוניסוס

אם תרצה לראות את האסור והמופלא ממך –
 צא נא פנתאוס מפתח ארמונך החרב,
 לבוש בגדי נשים מיינדות, חוגגות לבקכוס,
 לארוב לאמך בתוך קהל רעותיה. (פנתאוס נכנס)
 כאחת מבנות קדמוס אתה, בלבושך!

פנתאוס

עיני רואתהכל, כאילו כפול.
 ואותך אני רואה כמו שור מתהלך.

צמחו לך קרניים, אורח מוזר?

דיוניסוס

עכשו אתה רואה הכל נכוחה.

פנתיאוס

האקח את התירסוס ביד ימין?
איך, בדיוק, דרכן של הבקכות לעשות?

דיוניסוס

אם הרגל הימנית רוקדת ראשונה –
מנופפים בימין ושוב בימין

פנתיאוס

אמור לי איש: יהיה לי כוח לשאת על כתפי,
אני לבדי, את כל ההר עם הבקכות?

דיוניסוס

אם לבך נכון ואם תרצה מאוד – תוכל.
אך אל נא תגזול את כל ההר.
השאר מעט הר לנימפות הרוקדות
וגם לאל פֶן המנגן בחלילים.

פנתיאוס

דרך רחובות תבאי אלך, בגלוי! אני!

דיוניסוס

לשם אוביל אותך אני, בחזרה – אחר יוביל.

פנתיאוס

אמי! אגבה... היא תוליך אותי.

דיוניסוס

מופת אתה תהיה לרבים. גם לאמך.

פנתאוס

וזהו רצוני, להיות לתפארת.

דיוניסוס

אדיר אתה וגם למעשה אדיר אתה הולך.
 פִּימִי השמיים תהיה לך תהילה. (למקהלה)
 אמצִי זרועותייך, אגבה, חדדי את צפורנייך,
 הנה הוא בא, קרבן צעיר לדיוניסוס!

מקהלה א'

שסו את כלבים עזי הנפש
 בכל המתחפש בשמלת אשה,
 אמו תצעק ממרומי הסלע;

אגבה

מי זה עולה מתבאי לרגלאת ההר?
 מי ילד את היצור הזה?

מקהלה א'

לא מרחם אשה היצור הזה נולד.
 אמו לביאה או מפלצת הגורגו!
 תצא הנקמה בחרב המיינדות –
 להמית! למגר! לכרות את ראש הצפעוני!

מקהלה ב'

הופע נא, אל בדמות שור או בדמות תנין,
 תופע נא, אל, ולרודף הבקכות
 שים רשת! הכן לו מוות!
 תצא הנקמה בחרב המיינדות –

להמית! למגר! לכרות את ראש הצפעוני!

שליח

בית רם, לפנים המאושר בהלס,
 בית נסיך צידוני, אשר מזרע תנין,
 הוציאה לו ארץ צמח ובית.
 איך אבכה לשברך, אפילו אני העבד!

מקהלה

מה יש? בשורה מהבקכות?

שליח

פנתאוס מת! אין מלך בתבאי!

מקהלה

אדון! אל סוער! כאל גדול נגלית!

שליח

מה את אומרת? מה זה? השתגעתי?
 על האסון הנורא אשר על בית מלכי נפל,
 אתן, הנשים, צוהלות ושמחות?

מקהלה

היום נהלל את דיוניסוס! אין עוד פחד!
 ספר לנו, איך וכיצד מת האיש החוטא?

שליח

האורח היה לנו מורה דרך.
 נשמרנו כי רצינו לראות בלי להראות.
 בצל עצי האורן ראינו את הנשים החוגגות,
 שירי בקכוס הן שרו, כולן יחד,
 פנתאוס המסכן לא היטיב לראות את הנשים

ואמר לאורח, אעלה על פסגת הסלע,
 אולי אראה את כל התועבות.
 כאשר טפס פנתאוס ועלה,
 נשמע קול איום, הוא קולו של בקכוס
 קורא: הנה הוא בן הכלבים, נכד לתנין!
 האיש שאותי ואתכן שָׁם ללעד ולקלס!
 עת לעשות נקמה!!!
 כל הבקכות יחד, ובתוכן אמו, אגבה,
 תפסו בידיהן אבני קלע ורגמו אותו...
 הוא נפל, עודו חי, רואה ושומע אך פצוע,
 ואז, ראשונה מכולן, עטה עחיו אמו,
 לזבוח אותו קרבן לאל הסוער.
 פנתאוס צווח: אני הוא, אמא! בנך! פנתאוס...
 אבל היא, מטורפת, עיניה ברקים,
 תפסה יד שמאלו, דרכה על בטנו ובתנופה –
 שיסעה את גופו בכוח דיוניסוס.
 אחריה התנפל עליו כל המון הנשים
 וקרע את פנתאוס, בעודו חי, לגזרים.
 את ראש ההרוג לקחה אמו
 ותקעה בקצה מטה התירסוס שלה,
 לשבח ולפאר ולרומם את שם בקכוס העוזר לציידים.
 לפני שתשוב לכאן, מוטב שאלך לי. (יוצא)

מקהלה

במחולות נפזז לכבוד בקכוס.
 הוא עזר להכניע את פנתאוס התנין.
 נפלא היה הקרב, איך מַפְפֹּת הָאֵם,
 דמו של הבן המשוסע נטף ארצה,
 אך הנה אגבה עצמה לארמון מגיעה,
 אם פנתאוס. פניה מזרות חימה.
 קדמו את פניה ברננת קודש!

אגבה (נכנסת)

בקכות, בקכות! בנות אסיה המאושרה!

מקהלה

על מה את מעירה? על מה את מעוררת?

אגבה

מן ההרים אני נושאת
ציץ תפארת חדש הביתה.
ציץ מאושר... ציץ מאושר...

מקהלה

פנייך בששון נקדם בתוכנו, אגבה! אם המלך!

אגבה

בלי פח ובלי רשת אני צדתי
את הגור היפה הזה.

מקהלה

איפה צדת אותו, בקכה נשגבה?

אגבה

בקייטרון. בהר הקדוש.

מקהלה

איך בקייטרון? ומי הכה תחילה?

אגבה

בקהל עם אותי ירוממו על הצייד הזה,
משתה גדול אעשה לכל בית קדמוס!

מקהלה

מה תשימי לפני על השולחן, אם המלך?

אגבה

עגל בן בקר אשים, רך וטוב מאד,
 בקכוס, ה יודע צייד, כחיה הזאת
 שיסה את המיינדות האמיצות.

מקהלה

גבור צייד אדוננו, גם פנתאוס גבור.

אגבה

הוא ישבח אותי על בשר הצייד הזה,

מקהלה

הלא תראי, גבירתי, לכל בני העיר
 את הצייד אשר הבאת לארמון!

אגבה

בואו כולכם, יושבי מצודת תבאי!
 ראו נא את הצייד אשר הבאתי.
 לבד, במו ידינו תפשנו את השלל הזה
 ובאצבעותינו קרענו לנתחים את גוויית החיה.
 איפה אבי הזקן? מדוע לא בא.
 ופנתאוס בני איפה?

קדמוס (נכנס. מביאים את גופת פנתאוס)

פה הניחו אותה, לפני הבית,
 את גופת פנתאוס אני בהר מצאתי,
 האברים היו פזורים בנקיקים וביער.
 הבקכות עדיין לא חדלו מן השגעון,
 אך בתי, אגבה, כך אומרים, כבר שבה.
 הנה היא! אוי! איזה חזיון בלהות!

אגבה

אבי, נאה לך להתגאות היום בבתך.
 לצוד צייד, בעצם ידי, יצא יצאתי.
 הנה הוא על כתפי. ראה את השלל.
 קרא את כולם למשתה! כמה אתה מאושר...

קדמוס

יגון נורא הבאת עלי את....
 זבח יפה מאד לאלים הקרבת...
 את כל יושבי תבאי למשתה את קוראת?!
 בת מטורפת... אמא משוגעת...
 אוי לי על פשעך! אוי לי על פשעי!

אגבה

אתה זקן זועף. די! היכן בני?
 למה לא יקראו אותך? יבוא ויראה
 כמה מאושרת אמו בתהילתה.

קדמוס

איזה יגון! איזה אסון!

אגבה

מה היגון ומה האסון אשר אתה מייבב, זקן?!

קדמוס

שאי את עינייך, הביטי למרום. לשם.
 הביטי בתי, ראי אם לא השתנה שם מאומה?

אגבה

רק זוהר הרקיע יש במרומים.

קדמוס

דבר לא יעיק? לא ידכא את נפשך, בתי?

אגבה

לא אבין. איפה בני פנתאוס...
נראה שבינתי נהפכת... אלכני משתנה...

קדמוס

עכשו את שומעת ומשיבה בהגיון.

אגבה

כל מה שאמרתי קודם, לא ברור לי יותר...

קדמוס

מה שם חתנך?

אגבה

אכיון. מזרע ספרטה.

קדמוס

ומה שם בנך אשר לבעלך ילדת?

אגבה

הבן אשר נולד לנו, שמו פנתאוס.

קדמוס

הביטי בפרצוף הראש אשר במטה התירסוס!

אגבה

פרצוף אריה יש לו. כך אמרו הציידות.

קדמוס

הביטי! קשה לך להביט ולהכיר!?

אגבה

מה זה פה בידי? מה זה?

קדמוס

פקחי את עינייך וראי.

אגבה

אה..... בני! בני!

קדמוס

פרצוף אריה?!

אגבה

לא! לא! ראש בני! זה הראש של פנתאוס, בני!
מי הרג אותו! מי!!!! אני אם שכולה...

קדמוס

את. את ואחיותייך הבקכות.
אתן רצחתן את בנך פנתאוס.

אגבה

איך? איפה?!

קדמוס

במרומי הקיטיירון.

אגבה

מה היה לו לבוא למרומי הקיטיירון?

קדמוס

לנאץ את האל ואת עבודתו, רצה פנתאוס.

אגבה

ואיך אנחנו התגלגלנו שמה?

קדמוס

השתגעתן. כמו כל בנות העיר.

אגבה

דיוניסוס... אל ארור אתה! לנצח נצחים!

קדמוס

בשואה הזאת נהרס כל ביתי.

לא היה לי בן זכר, רק הנכד הזה, ממך.

לפני בחרפה הוא עכשו מוטל. נכד שעשועים.

עכשו בחרפה אותי ידיחו מכס המלכות,

אותי, את קדמוס הגדול שיסד את תבאי!

אחרי מותך, נכדי... מה נחשב עוד?

לא עוד כפך החביבה, בלחי סבך תיגע...

תלטף... לא עוד תוכל לומר בעוז ואומץ:

מי בכבודך העז לפגוע, סבא

אמור מי ואכנו נפש!

עכשו אומלל ומסכן אני ואמך אומללה.

מי האיש אשר על האלים יתקומם –

לאחרית הרעה יביט! ויכבד את האל...

מקהלה

צר לי עליך מאד, קדמוס

אך פנתאוס, בן בתך, על פשעו נענש.

וכרשעתו, יסר אותו האל.

